Q. D. B. V.

OBSERVATIONES ET MEDITATIONES QVAEDAM PRACTICO - ANATOMICAE CIRCA

OPVS GENERATIONIS IN FOEMINIS

IN DISSERTATIONE PVBLICA

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO

SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO

DOMINO

GVILIELMO HENRICO

DVCE SAXONIAE IVLIACI CLIVIAE MONTIVM ANGARIAE VVESTPHALIAE ET RELIQVA

PRAESIDE

SIMONE PAVLO HILSCHERO

DOCTORE MEDICO ET PRACTICO IENENSI

FAVTORE ET PRAECEPTORE SVO VENERANDO

PVBLICO PHILIATRORVM EXAMINI

SVBMITTVNTVR

AD DIEM FEBRVARII ANNO CIↃ IↃ CCXIX.

A RESPONDENTE

HERCVLE DAVIDE HENNENHOFERO

VLMENSI.

JENAE, LITTERIS HELLERIANIS.

OBSERVATIONES ET MEDITATIONES QVAEDAM PRACTICO-ANATOMICAE CIRCA

OPVS GENERATIONIS IN FOEMINIS.

§. I.

I ullum in tota œconomia animali negotium multis adhuc difficultatibus, dubiisque involutum est, erit ſane negotium generationis ê parte maxime fœminarum, ſive conceptionem, ſive formationem nutritionemque fœtus, ſive denique ipſum partum, & quæ ad harum actionum ſigna, variaque phænomena attinent, ſpectes. Operam igitur noſtram non male collocaturos nos eſſe confidimus, ſi obſervationes & meditationes quasdam, quas nobis circa generationis in fœminis negotium tum praxis medica, tum diſſectio partium genitalium fœmellarum, tam in hominibus, quam brutis, ipſorum-

que

que fœtuum apertio cultro anatomico peperit, eum in finem proponamus, ut vel hucusque nota magis confirmentur, nova quædam examinentur, vel quoque addantur, aliorumque placido examini tradantur.

§. II. Convertit autem primo loco ad se meditationes nostras *cognitio gravidatis*. Quam ardua enim hæc in foro medico res sit, vel ex eo patet, quod non solum medicorum, sed & parentum atque familiæ, imo interdum ipsius reipublicæ, intersit, tempestive ac certo scire, an fœmina utero gerat, nec ne? quo hujus spes omni modo defendi queat. Accurata hujus momenti pensitatio sanitatis morborumque artifices impulit, ut de signis graviditatis in scholis suis maxime essent soliciti, eademque ad normam diagnoseos, tum sanitatis, tum morborum, ê consvetis signorum fontibus, essentialiter nempe inhærentibus, essentialiter consequentibus, causis, & similitudine desumerent. Ad essentialiter quasi inhærentium classem merito retulerunt 1.) mensium emansionem in sanis, justæque ætatis fœminis, 2.) incrementum abdominis debitum, atque 3.) motum ipsius fœtus. Quæ tria vero hæc signa certo ordine se invicem consequi debent, sibique proportionatim respondere, ac relationem ad se invicem habere, pereruditc ita judicante *Illustri & venerabili Academiæ nostræ Seniore* WEDELIO, *in dissertatione de notis gravidarum*. Licet enim, quod mensium emansionem attinet, eadem non semper conceptionem factam sequatur, dum scilicet quandoque primis mensibus fluxus hic, parciori quamvis quantitate, continuat, & interdum ad tempus usque gestationis medium: interdum etiam per aliquot mensium spatium desinit, & de novo conspiciendum se sistit, salvo nihilominus manente fœtu, testantibus id observationibus. Ejusmodi tamen casus extraordinarii sunt, & per consequens regulam ordinariam:

quod

quod mensium emansio in sanis, & consvetudine viri, bene se habèntis, utentibus fœminis, graviditatis sit index, minus invertunt. Ad signa vero essentialiter consequentia spectant ea, quæ vel menses retentos, & inde immutatam Mam Seam, quoad quantitatem, qualitatem, & motum, vel ipsum incrementum abdominis, & in hoc latentis uteri excipiunt, & ab iisdem dependent. Ut itaque historia & ordo signorum graviditatis, tam essentialium, quam essentialiter consequentium, & reliquorum, secum invicem sociatorum, sequenti potissimum ratione vulgo tradatur.

§. III. Fœmina corpore vegeto justaque ætate pollens post coitum cum mare, ad generandum habili, præter morem delectantem, eodem die, & sequente, uno alteroque horrore, nec non dolore tolerabili, circa lumbos, & in hypogastrio, corripitur, postea accedunt nausea ciborum, imprimis carnium, coctarum assatarumque, vomitiones, δυσαρέστησις, atque morositas quædam, quandoque adversus ipsum maritum, venerem concupiscentem, anxietates tum â cibo, quousque rejiciatur rursus, tum â vestitu arctiori, & aliàs; quandoque caligines oculorum, & imminens lipothymia, tributi lunaris emansio, mutatio coloris faciei, & ephelidum, s. macularum in eadem eruptio, jam suo tempore *optimo artis nostræ parenti* HIPPOCRATI cognitæ, *teste libr. de sterilitate c. 6. text. 9.* dentium dolor non raro. Mense altero tertioque tumor ventris observatur circa regionem hypogastricam, & umbilicum, qui sensim etiam versus lumbos exporrigitur, occurritque non raro in mollioris animi, minusque firmati judicii fœminis, appetitus incongruorum, ratione temporis & quantitatis imprimis. Medio mensis quinti fit perceptio motus fœtus debilis, micantis, & quasi pulli gallinæ, grana colligentis, hinc fortioris & subsultantis, qui ultimis mensibus volutanti similis fit, ut modo ulna, modo genu, modo caput

ventri non admodum obeſo admota manu tangi queant. Interea mammæ cum tenſione quadam factæ ſunt turgidulæ, arriguntur gliſcuntq; papillæ, & compreſſæ lacteum quid fundunt, fiuntque admodum ſæpe varices in pedibus, h. e. nodi & crispaturæ venarum, unde Germanis Kindes-Adern dicuntur.

§. IV. Perbene vero doctis prudentibusque medicis notum eſt, quod cuncta jam recenſita ê conceptione graviditatis ſigna raro in uno eodemque ſubjecto accurate ſpectentur; quin ſæpe numero in robuſtioribus pauciſſima ê conſequentibus adſint, aut minus æſtimentur: in valetudinariis autem cum hyſtericis, hypochondriacisque ſymptomatibus ita complicentur, ut ſæpe primiparas non ſolum fœminas, ſed & has, quæ jam aliquoties peperere, ad quintum menſem, & perceptionem motus fœtus manifeſti ſuſpenſas teneant, uti iisdem fere verbis expoſuit *Magnificus atque celeberrimus* SLEVOGTIVS *diſſert. de partus naturalis cum præternaturali collatione* §. 12.

§. V. Quam vere & ſapienter hæc ipſa à Viro laudatiſſimo ſint pronunciata, quotidiana praxis ſatis ſuperque teſta... Quot enim quæſo dantur fœminæ, quæ adeo ſagaces, teneræque & ſenſibilis texturæ ſunt, ut leviculum iſtum hypogaſtrii lumborumque dolorem, vel etiam horrorem, ſemel vel bis primis diebus invadentem, percipiant, aut adeo ad eundem attendant, ut accurate vel maritos, vel medicos de his phænomenis certiores reddere queant? Neque perceptio delectationis, præter morem in coitu inſignis, admodum probabile conceptionis fientis ſignum præbet: cum quædam fœminæ ſæpius tali oblectatione in coitu fruantur, neque tamen concipiant: aliæ vero vel nulla, vel levi, inter mariti amplexus afficiantur, ſingulis tamen annis utero gerant,

ſicuti

ſicuti CORNELIVS SOLINGEN, *Tract. de officio obſtetricum cap. 1. p. m.* 590. recenſet, ſe noviſſe fœminas, quæ ingenue ſibi ſint confeſſæ, ſe nunquam in coitu voluptate perfuſas fuiſſe, nihilominus tamen quotannis concepiſſe.

§. VI. Cum igitur initium graviditatis primo menſe accurate & certo dignoſcere, ardua res ſit, eo magis ad omnia phænomena in ſubjectis fœmineis, de quibus conceptionis aliqua ſuſpicio eſt, attendendum cenſemus. Obſervavimus vero duodecim abhinc annis in aliquot, quæ concepere, fœminis *frequentiorem ſolito ad urinam reddendam ſtimulum*, & in quibusdam ſibi ſatis notabiliter moleſtum, quem ideo nobis, vel coram, vel per maritos, expoſuere. Penſitavimus hoc phænomenon, & ſubſequentibus annis pluribus vicibus annotavimus, explorantes id ipſum ê maritis vel fœminis ipſis, ſicut tulit occaſio. Dumque ſcriptionem hanc hucusque meditati ſumus, idem nobis teſtatæ ſunt plures perſonæ. In ſpecie vero civis hic loci honeſtus nos certiores fecit, quod uxor ſua, ſex liberorum mater, ſemper circa imprægnationis initia ad trium hebdomadum ſpatium frequentius ſolito urinam reddere opus habuerit. Idem paucis abhinc diebus confeſſa nobis eſt honeſtatis pariter laude conſpicua fœmina, quæ jam duplici prole maritum exhilaravit, & in præſenti tertia vice duas circiter hebdomadas ſe gravidam eſſe ê duobus hiſce phænomenis judicat: quod appetitus carnium fere nullus, ſed ſaltem panis butyro illiti, ſtimulusque frequentior paulo ad emittendam urinam, quam præcedentibus hebdomadis, adſint. Solet hæc frequentior ad veſicam exonerandam irritatio primis tribus vel quatuor graviditatis hebdomadis potiſſimum obſervari, in aliis levior, in aliis vero fortior; poſtea vero ſenſim eadem evaneſcit, uti quidem nobis annotare licuit.

§. VII. Pro-

§. VII. Proponimus hocce circa praxin nobis enatum, & novum fere visum, graviditatis inchoatæ signum, eum potissimum in finem, ut medici ac mariti ad idem imposterum attendere dignentur, sique idipsum universale deprehenderint, inter conceptionis factæ signa referre velint. Verisimile enim videtur, phænomenon hoc in omnibus fœminis paucis post conceptionem diebus se exerere, licet hactenus a paucis forsan medicis fuerit annotatum. Dantur enim sæpe in rebus tam physicis quam medicis obvia phænomena, & quotidiana, quorum tamen quandoque non conveniens fit annotatio, vel attentio.

§. VIII. Est porro signum allegatum tale, quod statum uteri, post conceptionem immutatum, prompte consequitur, atque è principiis Physiologicis & Anatomicis lubentissime fluit. Neminem enim vel leviter in Anatomia versatum fugit, quod pars uteri anterior superne cum vesica cohæreat, & quod sphincter vesicæ orificio uteri interno fere sit superpositus, quamvis hoc nonnihil retrorsum inclinet. Dum igitur à fœcundo liquoris masculi contagio, seu spiritu, hactenus compacta satisque firma uteri substantia rarescit, ejusdemque cavitas pro recipiendo novo amicoque hospite expanditur, aliter fieri non potest, quin, propter arctam cervicis matricis cum urinaria lagenula per fibras membranaceas connexionem, vasculum hocce ad sui corporis contractionem subinde, & frequentius solito, solicitetur, &, per consequens, frequentior ad mingendum stimulus adsit, quam iisdem non fœtis. Cessat autem post lapsum duarum, trium, quatuorve hebdomadum frequentior hæc ad mingendum irritatio, quia provectiori graviditatis tempore uterus magis quoad partem mediam, sive corpus, atque fundum, versus ilia, regionem hypogastricam & umbilicalem expanditur, unde stimulus vesicæ sphin-

ćteris

ꝧteris deficit, mole uteri in altiorem locum ſe recipiente; vel ſi forſan aliqualis leniſque remaneat, natura iſtius aſſveta eundem perferre diſcit.

§. IX. Facile vero patet hucusque expoſitum frequentiorem ad mingendum ſtimulum, primo menſe in gravidis contingentem, utique differre ab iſta vehementi ad urinam reddendam irritatione in iisdem, quando fœtus longius paulo tempus partus medium transgreſſus, uno verbo partui proximior, aliquando ita importune vehementerque in ſuo ergaſtulo commovet artus, ut hi verſus veſicam cum impetu propulſi eandem comprimant, & contra matris voluntatem liquorem obſcoenum ê matula microcoſmica expellant; vel ipſe uterus, quietus licet, in quibusdam fœminis mole ſua, magis deorſum vergente, veſicam anguſtiorem reddat, adeoque frequentiori urinæ excretioni occaſionem præbeat.

§. X. Aliquod obſervationis veſtigium, cum noſtris experimentis quodammodo conveniens, legimus apud ANTONIVM MOLINETTVM *Diſſertat. Anatomico-Patholog. L. VI. c. 7. p. m. 304.* ubi adſerit, quod fœtantes mulieres, iisdem ipſis non prægnantibus non ſolum ſæpius, ſed multo etiam copioſius mingant. Aſt ingenue fatemur, commemoratum â nobis ad frequentius mingendum ſtimulum primis tribus, vel quatuor ſaltem graviditatis hebdomadis, obſervatum fuiſſe, poſtea vero evanuiſſe. Neque etiam cum laudato Italo audemus pro certo adſtruere molem urinæ excretæ in gravidis longe copioſiorem eſſe, quam iisdem non foetis: cum nondum evictum ſit, foeminas utero gerentes majorem potulentorum copiam adſumere, quam extra imprægnationis tempora. Multo minus dicto Autori ſubſcribimus, dum retur, foetum in utero parum, vel nihil prorſus urinæ ſecernere, ſed renes matris duplici eo tempore munere perfungi,

 im-

imprimisque id agere, ut necessitati utriusque corporis, foetus videlicet & matris, eorum actio respondeat. Hanc enim assertionem jam dudum celeberrimus BERGERVS *Physiolog. Med. L. 1. c. 13. p. 207.* ex hac potissimum ratione maxime reddidit dubiam, quod nihil à foetu ad matrem revehi possit, vel hoc experimento teste, quod liquor siphone per arterias umbilicales injectus per venam umbilicalem redeat, modo placenta fuerit illæsa; ad quod experimentum non minus provocare videmus Cl. FRIDER. HOFFMANNVM *Medic. Rational. systemat. Tom. I. p. 346.*

§. XI. Satis dictum esto de stimulo ad frequentius emittendam urinam in gravidis, tanquam signo conceptionis non pridem factæ una cum aliis merito sociando. Invitat nos nunc aliud signum postessentiale graviditatis ad sui considerationem, & pensitationem intimiorem. Est hoc urina coloris spicei vel straminei, aut citrei remissioris paulo, cum sedimento, vel potius enæoremate seu suspensione, non nihil ad fundum declinante, instar lanæ tenuiter carptæ urinæ innatante. Deterrere equidem à proponendo signo hocce facile nos potuisset monitum Cl. in arte salutari Virorum, FORESTI, CORDI, MINDERERI, SCHEFFERI, BERGERI, aliorumque, quod scilicet vir gravis atque honestus se non facile urinarum inspectioni dedere debeat, præsertim, cum alia signa non desint, è quibus morbi, corporisque indolem rectius cognoscamus. Verum enim vero licet prudenti huic monito omnino subscribendum esse putemus: attamen & nobis largiendum esse arbitramur, quod ad dignoscendam oeconomiæ animalis rationem maxime dubiam omnibus signis, collective sumptis, opus sit; idque in statu graviditatis, sæpe admodum dubio, quam maxime quoque locum habeat. Plusculis nempe, ut in viam, â qua discessimus, revertamur,

ab-

abhinc annis Practicus quidam veteranus, ac celeberrimus, signum hoc nobiscum communicavit, simul fidem suam interponens, phænomenon hoc se rarissime in dignoscenda graviditate fefellisse. Adhibuimus igitur subsequentibus annis idipsum in casibus dubiis, ita tamen, ut ad reliqua quoque signa, & ex his maxime ad mensium emansionem, abdominisque augmentum attenderimus, & semper prædictio respondit eventui. Cum enim urina descripta non admodum multum à facie urinæ naturalis abeat, sed saltem innuat, factam esse leviorem quandam mutationem circa coctionem primam, s. chylificationem, quin & secundam, s. sangvificationem; ideo, in reliquis graviditatis signis præsentibus, eo magis eandem indicat, & statum cachecticum, vel obstructionem mensium morbosam, adesse negat.

§. XII. Nullo modo vero signum hocce ab urina desumptum pro novo quodam invento venditamus, paulo post enim ac idem nobis tanquam egregium commendatum erat, legimus in *illustris nostri* WEDELII supra laudata dissertatione p. 19, quod ipsum jam suo tempore EBNSINA s. AVICENNA commemoraverit, atque ex eodem JO. GVINTHERVS ANDERNACVS *de med. veter. & nova comment. 1. dialog. 1. p. 514.* sequentibus verbis descripserit: Urinæ farinæ similes in ægrotis longæ valetudinis adversæ indicia; in gravidis tamen etiam sanis observari possunt. Quippe non-nulla tenui farinæ aut amylo similia in illarum urinis, etiam cum bene valent, innatant, in quibus, dum quietæ servantur, crassius aliquid lanæ tenuiter carptæ instar in imo subsidet, vel in medio hæret, quod conceptum indicat, ut sæpe sumus experti.

§. XIII. Ex hactenus dictis prompte fluit, urinæ considerationem in gravidis non penitus negligendam, sed reli-

 quis

quis quoque lignis merito ſociandam eſſe, in caſibus maxime dubiis, & ubi menſium obſtructio morbifica loco veræ impraegnationis à foeminis, illicita venere uſis, prætenditur, vel conceptio alias ignoratur. Solet enim urina in foemellis, per aliquot menſium ſpatium obſtructionem præternaturalem tributi lunaris paſſis, vel aquoſior, vel teſte LOMMIO *Obſerv. L. 2. p. 274.* craſſa, turbida, rubicunda, & interdum nigricans obſervari. Præterea ſibi de graviditate ex impuro coitu contracta male conſciæ ſæpiuſcule medico liquorem obſcoenum expoſcenti eundem exhibere denegant, & hoc ipſo ſe magis ſuſpectas reddunt, vel intuenti, & de graviditate pronuncianti corporis ſui ſtatum cum nimis ſero pudore profitentur.

§. XIV. A phænomenis, circa urinæ excretionem, ejusdemque ſtatum in gravidis occurrentibus, & tanquam ſignis conceptionis factæ ſimul adhibendis, meditationes noſtras ad placentam uterinam dirigimus. Pro certo vero ponimus incertam eſſe hujus ſubſtantiæ ſedem, eandemque non ſolum matricis fundo lateribusque, ſed & cervici, uterique oſtio adnaſci, præſertim, poſtquam idipſum Cl. Anatomici, *Magnificus* ſcil. *noſter* SLEVOGTIVS *in programmate de incerta placentæ uterinæ ſede, diſſertationi Inaugurali de Teneſmo D. D. Pillingii annexo, atque Excell.* SCHACHERVS *in disſertatione Inaugurali Dn.* Seyleri *de plancentæ uterinæ morbis*, obſervationibus omni exceptione majoribus clariſſime evicere; idem non minus confirmantibus *Excellentiſſimis Viris* WELSCHIO atque HEISTERO, in tabulis & compendiis ſuis Anatomicis.

§. XV. Obſervationes, quas diverſa hujus ſubſtantiæ ſedes nobis in praxi ſuppeditavit, ſunt ſequentes: Duabus honeſtiſſimis fœminis diverſis temporibus à conſiliis medicis fuimus,

mus, quarum una ſexies, altera vero bis uterum geſſerat; Utraque quidem mihi exponebat menſium emanſionem, ſed querebatur ſimul de tumore, & aliquo gravativo dolore, verſus regionem pubis magis vergente, qui tamen tumor ſibi olim gravidis altiori loco conſederit: verba earum erant: Es wäre ihnen nicht alſo / als da ſie ehedeſſen ſchwanger geweſen; Es läge ihnen ſo in der Schooß / und auf denen Beinen / würde ihnen ſo ſauer / wenn ſie eine Treppe ſteigen ſollten. Quid? quod utraque ob disparia â priſtina graviditate ſigna ſe non gravidam eſſe pronunciabat, ſed ſymptomata dicta, vel â menſium obſtructione morbifica, vel molæ præſentia dependere autumabat, atque medicamenta menſes molamve expellentia, corpusque ab imminente graviori morbo vindicantia querula expetebat. Aſt perpendentes utrasque juvenes, non male coloratas, atque mariti vegeti conſvetudine uti, vere gravidas easdem eſſe judicavimus, & tempus geſtationis medium patienter expectandum ſvaſimus, quod omne dubium certiſſime eſſet diremturum; in ſpem & ſolatium interea temporis mixturam ex Eſſentiis lign. aloes, cinnamomi, & cort. citr. eſſentificatis compoſitam, vel pulverem abſorbentem & ſimul aromaticum exhibentes. Medio menſis quinti ambæ motum foetus legitimum primum ſentientes lætabundæ nobis exponunt, eventum prædictioni noſtræ reſpondere, offertque junior urinam, quæ talis erat, qualem ſupra ſanis gravidis competere innuimus. Completo geſtationis tempore altera, quæ jam ſexies enixa erat, obeſior, ac carnoſior, foetum excludere ſuſtinet, ſed deficiunt dolores neceſſarii. Quare poſitu foetus legitime ſe habente, oſtioque uteri jam ſufficienter hiſcente, hora ante meridiem decima, vel undecima, vocati offerimus pulveris pro partu promovendo duo præbia, duarum horarum intervallo adſumenda;

da: unde tandem his aſſumtis hora quarta pomeridiana puellus carnoſus ac vegetus prodiit; aſt avulſio placentæ obſtetrici noſtræ, hic loci veteranæ & exercitatiſſimæ, multum faceſſebat negotii: parti ſupernæ enim cervicis uteri firmiter iſta adhærebat, quare manui obſtetricis ſupra os pubis ad placentam acceſſus erat perdifficilis. Atque plane eandem jecoris hujus uterini ſedem in altera obſervavimus ipſi, quippe quod, laboribus obſtetricis non ex voto fluentibus, ſeparare cogebamur.

§. XVI. Circa indigitatum autem placentæ uterinæ locum eo noſtræ vergunt meditationes: annon idem disparium â priſtina graviditate ſignorum circa initium geſtationis poſſit non raro eſſe cauſa. Dum enim placenta uterina cervici uteri, ceu loco decliviori, adnaſcitur, neceſſario primis menſibus foetus ipſe ob funiculi umbilicalis brevitatem eo inclinat, & per conſequens tumor, & aliquale pondus magis circa regionem pubis eminet, obſervaturque, quam iſto fuit graviditatis tempore, quo hepar uterinum altiorem in matrice occupavit locum. Admonent vero ſimul ejusmodi obſervationes medicum, ut cautiſſime in dignoſcendis gravidis, primis potiſſimum menſibus, procedat, cum ſæpe foeminæ ipſæ neſciant, quid intra viſcera ſua agatur, & per conſequens facile, tum ſemet ipſas, tum medicos, decipere poſſint.

§. XVII. Conſiderationem diverſæ placentæ uterinæ ſedis, disparitatem quandoque ſignorum graviditatis â priſtina foeminarum foetarum conditione parientis, excipiat ruſpatio corporis iſtius glanduloſi lutei in ovario, ad ſeceſſum ovuli impraegnati ex eodem multum facientis, quod REGNERUS DE GRAAF. *Tract. de organ. genital. mulier. c. 14. p. m. 245.* MALPIGHIUS *in epiſtol. Diſſertatione de utero ad Cl. Sponium;* RUYSCHIUS *in obſerv. de ovo in utero humano reperto,*

inſerta

inserta Tom. I. Bibliothecæ Anatomicæ. BOHNIVS *Circ. Anatom. Progymn. I.* BERGERVS *Physiolog. Med. p. 475.* & JO. MAVRITIVS HOFFMANNVS *Ideæ machinæ humanæ sect. 12. p. 91. seqq.* diversa licet quodammodo ratione, describunt.

§. XIIX. De hujus corporis, vulgo glandulosi dicti, generatione inter celeberrimos Physiologos atque Anatomicos diversa alitur sententia. Cl. enim BOHNIVS atque *Excell.* JO. MAVRITIVS HOFFMANNVS, secuti GRAAFIVM, statuunt, idipsum non nisi prævio coitu foecundo generari: *Cl.* vero BERGERVS, MALPIGHII vestigia premens, negat, quod corpus hocce congressus demum foecundi, sive conceptionis effectus sit, sed adstruit potius, ipsum hanc longe antecedere, ovique veri generationi non præesse modo, verum etiam idem fovere, atque excludere. Uniuscujusque opinionis fautores eandem observationibus & rationibus firmare student. Cl. BERGERVS quippe *l. c. p. 458.* seqq. potissimum verbis hypotheseos suæ defensionem suscipit: De quo quidem corpore illud vero simillimum videtur, idem ê prædictis illis vesiculis, quæ quovis tempore in ovariis luxuriant, & pro ovulis vulgo habentur, excitari, initioque exiguum admodum esse, tractu vero temporis in eam excrescere molem, ut totam fere ovarii capacitatem plerumque occupet: Nam illarum vesicularum non unam tantum, & alteram, cui lutea isthæc & glandulosa substantia graminis instar adnascebatur, in vitulis junioribus laudatus modo Italus observavit, sed etiam in vaccis, atque animalibus aliis, quorum tamen fœtus tam multiplex non est, nec raro in uno eodemque ovario plura lutea hæc corpora inæqualis magnitudinis annotavit, quamvis nulla superfœtationis adfuerit suspicio, qui vid. pl. Quod vero Cl. BOHNIVM spectat, hic intrepide

pide *l. c. p. m. 19.* perſpicuis verbis adſerit: ſe nunquam in diverſis, tam humanis, quam brutorum ſubjectis, niſi à coitu excreſcentiam illam obſervaſſe: paucisque verbis interjectis inquit: pariter quos uteros vaccinos, & ovillos hujus rei experiundæ cauſa hactenus luſtravi, horum non imprægnatorum teſticulos glomis hiſce glanduloſis vacuos, fœtorum vero illius tantum lateris, cujus cornu fœtum gerebat, teſticulum uno, effœto tamen (i. e. ovulo orbo) inſtructum vidi, hinc ordinarie non niſi coitus proliferi productam ſubſtantiam hanc auguror. Cum his BOHNII obſervationibus exacte reſpondent à celeberrimo HOFFMANNO l. c. annotatæ, qui ibidem ſimul injicit mentionem ſectionis fœminæ, per quatuor menſium ſpatium fœtum in utero gerentis, ex ſubmerſione deſperata in Pegneſum flumen vita defunctæ, in cujus ovario ſiniſtro ejusmodi invenit excreſcentiam glanduloſam preſſulæ rotunditatis, leviter adhæreſcentem, ita, ut ſponte ſeparari potuerit.

§. XIX. Ea vero, quæ circa dictum corpus glanduloſum in diſſectione uterorum gravidorum obſervare nobis integrum fuit, ſunt ſequentia, atque cum obſervationibus Graafſianis, Bohnianis, ac Hoffmannianis maximam partem conveniunt. In ovariis quippe vaccarum fœtarum ſemper in iſto latere excreſcentiam glanduloſam luteam invenimus, in cujus lateris cornu fœtus vaccinus hæſit, eamque eo majorem, quo minor fuit fœtus, eo minorem vero, quo hic major extitit, ac partui proximior. Demonſtravimus etiam aliquot vicibus ſolertiſſimis noſtris auditoribus cicatricem in ſummitate dictæ ſubſtantiæ protuberantem; ſoluta vero cicatrice, ſtylo, globulo inſtructo, in cavitatem quandam, piſi majuſculi capacem, penetravimus. In canum vero fœmellarum gravidarum ovariis numerus glanduloſorum corporum reſpondit

spondit numero in cornibus degentium foetuum. Nec minus in trium puerperarum, in ipso partu extinctarum, foetusque mortuos intra matricem adhuc continentium, ovariis, (cujus unius corpus, idipsum nonnihil balsamandi fine, reliquarum vero duarum cadavera, curiositatis chirurgicæ & medicæ ergo, incidere nobis concessum fuit) substantiam quandam spongiosam luteam rotundam, ad instar papillæ cum cicatricula protuberantem, clarissime observavimus, & circa unius sectionem pluribus adstantibus medicinæ alumnis conspiciendam præbuimus. Quid? quod in ovario infanticidæ cujusdam, quod è donatione *Magnifici & venerandi nostri* SLEVOGTII tredecim abhinc annis possidemus, cuivis curioso spectatori substantiam hancce, cerasi majoris magnitudinem habentem, demonstrare valemus. Porro annotavimus in vaccarum ovariis, tam istis, quæ turgida erant hactenus descripto corpore glanduloso, quam eodem vacuis, portiunculas quasdam parvas subluteas, notabiliter duriusculas, quas pro contabescentibus, & contractis corporibus glandulosis, olim veris, habuimus, & adhuc habemus. Ad quam sententiam nostram confirmandam maxime faciunt verba Cl. BERGERI *l. c. p.* 457. Namque hic notari refert, eam glandulam ita paulatim contrahi, & minui, ut tandem vix aliquod ejusdem vestigium extet. Id quod in aliis citius, in aliis tardius contingere à ratione minus abhorret. Hucusque Bergerus. Naturæ enim in more positum est, partibus, officio suo circa hominem nascendum functis, sensim sensimque nutrimentum debitum subtrahere, unde necessario imminui, & contabescere easdem oportet, exemplo manifestorum venæ & arteriarum umbilicalium canalium, brevisque tubi arteriosi, inter arteriam pulmonalem & aortam descendentem siti, quippe quas partes in ligamenta, satis tenuia & impervia, successu temporis abire conspicimus.

§. XX. De origine & usu itaque excrescentiæ glandulosæ intimatæ summa sententiæ nostræ, utpote phænomenis circa eandem consurgentibus conformior, est: quod equidem prima stamina, tanquam radices ipsius, in ovariis lateant, atque ovulo, ad maturitatem usque, per connexa vascula nutrimentum conveniens adducant, non prius tamen oculis, non armatis, eadem sub specie corporis rotundiusculi ac lutei ordinarie compareant, nisi â prævio coitu, quippe post quem â virtute expansiva seminis generosi masculi minima hujus substantiæ moles admodum læte & expedite, paucorum dierum spatio, ad maxime notabilem magnitudinem succrescit, papilla sua magis magisque extuberat, ambientemque ovarii tunicam paulatim emollit atque perfodit, retractaque sensim fibrarum motricium contractione sinum suum aperit, & per hujus ovariique hiatum ovulum, propter magnitudinem & maturitatem ad egressum ex ovario paratum (adjuvante, per dicta, niduli hujus fibrosi constrictione, qua contracta avulsaque vascula, â quibus illud pendet, sine ullius effusione succi idem dimittunt) in oviductum expellit & protrudit, uti quidem nobiscum ita arbitrantur Cl. GRAAFIVS, atque ex parte *celeberrimus* BERGERVS. A cujus posterioris tamen sententia in eo recedere nobis liceat, dum, p. 465. præsertim, judicat: ovulum summe maturum â solo æstu venereo, & inde dependente ovarii & glandulosæ excrescentiæ fibrarum motricium contractione, applicationeque tubarum Fallopianarum ad ovaria ê sede sua expelli; citra concursum ordinarium & actualem seminis masculi ad ovulum, in ovario contentum, adeoque ex mente ipsius, conceptionem, s. ovulorum foecundationem, non in ovariis fieri, sed potius in utero, postquam ovula ope oestri venerei eo fuerint delata, & semine masculo undique ibidem conspersa. Ex hocce vero phæno-

meno

meno hypothesin suam probabilem reddere gestit Cl. Autor; quod per sola veneris ludibria, & fricatricum salacitatem ova interdum subventanea citra prævium coitum fuerint excreta, idem annotantibus KERCKRINGIO, atque BOHNIO. Ast sicuti talem ovuli non fœcundari deportationem in uterum raro, & certis saltem sub circumstantiis, evenire, ipsius adsertores ultro fatentur: ita *Excell.* BOHNIVS *Circ. Anat. Progymn. I.* hujus phænomeni hanc subesse rationem suspicatur, quod aliquando in ejusmodi subjectis lascivis sibi relictis similis substantia lutea generetur, quatenus vel a stimulis venereis intrinsecis, vel extraordinario sangvinis & succi genitalis orgasmo exagitationem intestinam & secessionem portionis lymphaticæ unius alteriusve ovuli ê mente sua, impraegnationis motui similem, contingere, non impossibile sit. Quam maxime vero hypothesi Bergerianæ contrariari videntur istæ aliquot Cl. Anatomicorum observationes, quibus constat, quod post coitum demum ordinarie alteratio quædam in ovario, & in eodem ovulum, corpore glanduloso luteo opaco circumdatum, ab iisdem fuerint conspecta. Per consequens semen masculum opus habuit ad ovarium ipsum penetrare, ut mutationem istam ibidem perficere potuerit. Observatio egregia est, quam hoc de negotio habet solertissimus organorum genitalium muliebrium ruspator REGNERVS DE GRAAF. l. c. in Tract. de hac materia, quæ ut integra huc transcribatur, mereri videtur: Brevi namque post coitum ovorum tunicas, quæ antea diaphanæ erant, opacas devenire conspicimus, multisque sanguineis vasis adornari, & postero die post opacitatem illam conspectam inter dictas ejus tunicas glandulosam quandam materiam, totum ovum involventem, globulique figuram repræsentantem, intueberis, quæ sensim accrescens ovum undique comprimendo, illud tandem

 per

per foramen, quod in cuniculis tertio post coitum die, in ovibus, vaccis, aliisque majoribus animalibus, quæ diutius uterum gerunt, tardius evenit.

§. XXI. Dum igitur hucusque prolixe satis in exponendis & recensendis observationibus & meditationibus de corpore luteo ovarii, tum aliorum Autorum, tum nostris, occupati fuimus, manu quasi ducimur ad considerationem novi ovarii quibusdam dicti, h. e. racemi, vel congeriei vesicularum quam plurimarum, intra uterum & circa internum ejus orificium, ac cervicem, juxta aliquot Autorum observationes, reperibilium. Abiere sane Physiologi & Anatomici circa usum hisce corpusculis globosis adsignandum in diversas opiniones, dum alii, ut BARLIVS *dans les Novelles decouuertes;* ORTLOBIVS, *in Historia Part. & oeconom. animal. Dissert. XXXIV*; & LITRIVS *dans les Memoires de l'Academie Royale des sciences, teste* MORGANGNO *in Adversar. Anatom.* p. 37. eadem pro hydatidibus habuere; alii, ê quorum numero ipse MORGAGNVS atque VERHEYENVS, pro glandulis liquidum glutinosum secernentibus, quod in gravidis uteri orificium claudit; alii, ut Cl. HEINRICI, *in Dissert. de vesiculis seminalibus mulierum*, pro conceptaculis, vesicularum seminalium virilium vicem sustinentibus, sive semen proliferum profundentibus; alii vero, sicuti jam innuimus, pro veris novisque ovulis mulierum, in quibus ipse fœtus formaretur. Posterioris hypotheseos inventor est *Cl. Professor atque Anatomicus Lipsiensis* D. NABOTH, qui in *dissertatione de sterilitate mulierum Ao. 1707. Lipsiæ ventilata* eandem ê situ commodiori harum vesicularum ad fœcundationem præ ovulis in testibus muliebribus reperiundis, conformatione earundem plane singulari, ac determinata, dum placentam, tunicas, humores, embryonem atque vasa, ceu partes ad fœtus

tus productionem necessarias, continerent; ordinariorum ovariorum statu scirrhoso, & defectu ovulorum in iisdem, obstructione tubarum Fallopianarum, conceptione tamen nihilominus facta, adstruere summopere annisus est. Ast licet ad cuncta hæcce argumenta jam tum à non paucis pererudite responsum fuisse doceat, ut putamus, *Epistola Problematica Excell. Professoris Lipsiensis* MICHAELIS ERNESTI ETTMULLERI, *de ovario novo ad* Cl. RUYSCHIUM *perscripta, hujusque ad eandem responsio, Adversariis Anatomico-Medico Chirurgicis*, Anno 1717. editis, *inserta no. 2. p. 4. de ovario, ut habetur novo & de hydatidibus plura.* Nihilominus tamen dantur adhuc Cl. quidam Medici, qui ovaria duo nota, & hucusque à celeberrimis Anatomicis unanimi consensu pro veris habita, in dubium vocare, & ovarium Nabothianum vel ipsis ceu commodius substituere, vel tamen ovulorum in ovario antiquo defectum idem abundantissime restituere & supplere sustinent. Sententiæ hujus Patronum egregium reperimus *celeberrimum Consiliarium Regium & Professorem* DN. FRIDERICUM HOFFMANNUM *in Medicinæ Rationalis systematicæ Tom. I. p. 341.* quippe qui sequentem in modum disserit §. 14.: Vulgo habitum ovarium an vera ovula generationi apta contineat, nondum res satis plana ac perspicua est. Et §. 15. Verisimilior eorum apparet sententia, qui ovarium intra uterum & circa internum ejus orificium ac cervicem constituunt, ubi utique racemus innumerorum ovulorum semper conspicitur, quæ & facilius semine virili fœcundari & à compedibus liberari possunt. Rationes vero dubitandi ipsi sequentes sunt: 1) Quod ratio neutiquam adsequi possit, quomodo vesiculæ ovariorum fœcundatæ à firmo membranarum involucro, cui altius insident, sine insigni læsione & erosione ovarii & extravasatione humorum se liberare possint. 2.) Nullo modo concipi pos-

ſit, quomodo ovulum ab ovario liberatum per canales Fallopianos, ultra duos transverſos digitos ab ovario diſtantes recipi, & ad uterum provolvi queat. 3.) Non intelligatur, quomodo genitura virilis per ſolidum uteri corpus, vel tubas clauſas commode ad ovarium & ovulum ſalva ſua textura pervenire, idque fœcundare poſſit.

§. XXII. Liceat igitur nobis Excellentiſſimo huic, aliisque ovarii novi fautoribus & adſertoribus ad tria hæcce argumenta reſponſiones quasdam, non laſcivo contradicendi ſtudio, quippe à quo alieniſſimi ſumus, ſed veritatis indagandæ amore modeſte proponere 1.) enim ovariorum ſ. teſtium muliebrium involucrum membranaceum tam firmum non eſt, quin idem ab ipſius ovuli maturi & corporis glanduloſi lutei mole ita attenuetur, ac expandatur, ut tandem in ſummitate ſenſim perfodiatur, ovulumque placide & ſine effuſione humorum dimittat. Quorſum apprime præter ſupra à nobis expoſita, & ſedem ovuli excluſi in ovariis perſpicue adſerentia, faciunt verba REGNERI DE GRAAF l. c. Foramen, inquit, per quod ovum expelli diximus, ante glanduloſam globulorum ſubſtantiam fruſtra quæſiveris, quandoquidem immediate ante & poſt ovi expulſionem tantum appareat, cum aliquali prominentia, quam præ ſimilitudine non inepte papillam nominaveris, cujus foramen pro animalis magnitudine variat; ſtylum in vaccis, in cuniculis vero tantummodo ſetam admittit. Neque 2.) magna difficultate premi arbitramur adſertionem, qua tubas Fallopianas, licet nonnihil ab ovariis diſtantes, ovulum ad ſeceſſum è ſede ſua proniſſimum excipere & ad uterum devolvere perhibetur: modo cogitemus à Cl. RUYSCHIO in muliere, brevi ab imprægnatione interempta, partem tubæ proboſcidis inſtar ad ovarium tortam, ut maturum exciperet ovulum, viſam & demonſtratam eſſe *in*

obſ.

obs. de ovo in utero humano reperto. Quemadmodum enim membrum virile extra veneris appetitum pendulum, flaccidum atque breve observatur, tempore vero œstri venerei elongatur, attollitur, ac rigidum fit: ita non videmus, quid obstet, quo minus tubæ Fallopianæ, (licet diversissima sit horum canalium & penis structura) laxius cum ligamentis uteri latis cohærentes, elongentur quasi, proximius ad ovaria accedant, eadem ornamentis suis foliaceis amplectantur, & hiantibus veluti faucibus ovula matura, si quædam adsint, excipiant, motuque peristaltico fibrarum suarum in uteri cavum deinceps sensim devolvant? Omnem denique circa generationem animalis ex ovo, in testibus muliebribus reperiundo, dubitandi occasionem præcidere videtur elegans illud NVCKII experimentum, â Bergero l. c. p. 457. quoque commemoratum, quo ille in cane fœmina tertio post congressum die extraxit per vulnus, abdomini inflictum, sinistri lateris cornu, cujus ovarium jam duobus ovulis majusculis notabiliter conspicuum vidit, idemque deinde inter ovarium & vaginam, medio loco ligatura arctiori constrictum, reposuit, ac vulnus obligatum intra octiduum ad cicatricem perduxit. Vigesimo primo vero ab injecta ligatura die canem secuit, & cornu sinistri partem, ligaturam inter & ovarium, duplici obsessam fœtu, alteram vero partem, ligaturam inter & vaginam, vacuam & inanem deprehendit. Deniq; 3) non opus est, ut de viis, per quas semen masculum ad ovarium & ovula, salva sua textura, pervenire, hæcque fœcundare possit, multum laboremus. Sunt enim foramina tubarum Fallopianarum circa ingressum in uteri cavum in statu naturali minus occlusa, adeo, ut tam circa uteros humanos, brutorumque cornua, flatum in corporum horum cavitates injectum, ex iisdem in tubas, & ex his vice versa in uterum, vel cornua, prompte aliquoties penetrasse

traſſe obſervaverimus, id quod etiam feliciter ſucceſſit, quando vel hydrargyrum, vel Tincturam croci ſandalive in tubas Fallopianas injecimus. Præterea ê ſingulari in obſervando dexteritate & induſtria *Cl.* FRIDERICI RVYSCHII patet, quod ſemen maſculum, quoad ſubſtantiam craſſam quoque, in coitu non ſolum in uteri cavum, ſed & in tubas Fallopianas usque penetret, & evibretur. Curioſiſſimus enim hic Anatomicus *in Adverſariis Anatomico-Medico-Chirurgicis* l. c. mentionem injicit diſſectionis uteri & tubarum Fallopianarum meretricis pulcherrimæ, ab amaſio ſuo ſtatim poſt coitum interfectæ, quarum partium cava ſemine maſculo, albo, bono & naturali referta deprehendit. Idemque ſpectaculum olim ſe vidiſſe perhibet in cadavere mulieris cum adultero deprehenſæ in adulterio, ſtatimque â marito deprehenſore interfectæ, ut deſcripſit in Theſauro Anatomico, quem ordine Vto evulgavit. Cum igitur ſemini, à viro ætate viribusque valente evibrato, usque in ipſas tubas promptus acceſſus pateat, nihil morabitur ſpiritum ejusdem generoſum, ſ. auram vitalem ſubtiliſſimam, quin expedito itinere usque ad ipſa ovaria migret, ibidemque ovulum maturum fœcundet, ſive motum vitalem in eodem excitet.

§. XXIII. Ex argumentis, quæ Cl. NABOTH pro confirmando ovario novo in medium producit, maxime ſtringens eſſe videtur, quod conceperint atque pepererint fœminæ quædam, quarum tamen teſtes omnibus ovulis, ſ. veſiculis, fuerint deſtituti, & loco horum corpuſculorum vel pingvedine, pilis, aut duritie ſcirrhoſa obſeſſi: nec non quod orificia tubarum fuerint clauſa reperta. Equidem de dexteritate obſervandi optimi viri dubitare nefas ducimus, ſed merito obſervationibus fidem habemus. Hoc tamen momentum penſitandum proponimus: an non in ovario, vel dextro, vel

ſini-

finistro, eo tempore, quo facta fuit conceptio, unum alterumve sanum, & ad fœcundandum aptum ovulum hæserit, ac status præternaturalis descriptus, tum respectu ovariorum, tum utriusque tubæ, integro graviditatis spatio vel oriri, vel potius augeri potuerit. Ut adeo minime inferri queat, quod foetus in ista puerpera, cujus mentionem fecit DN. D. NABOTH, in nullo ovulo, quod hæserit intra testes muliebres, fuerit formatus. Ast jam dudum Anno 1708. D. D. CHRISTIANVS FRIDERICVS BVTTIGER in dissertatione Lipsiæ ventilata, in qua fœtum non ante conceptionem, sed post eandem, formari docet, argumentum hocce publice discussit, ut adeo plura addere prorsus supervacaneum censeamus.

§. XXIV. Celeberrimorum igitur Anatomicorum observationibus, his de vesiculis annotatis, probe trutinatis easdem vel cum BARLIO, ORTLOBIO, LITRIO atque RVYSCHIO pro hydatidibus habemus; vel cum VERHEYENO, MORGAGNO atque HEISTERO *in Compend. Anat. p. 59.* pro glandulis vel vesiculis, humorem glutinosum secernentibus, qui in gravidis uteri orificium claudit; puta, postquam horum corpusculorum globosorum præsentia in omnibus subjectis sanis, justæque ætatis, erit demonstrata. Cl. RVYSCHIVS, qui se in exponenda partium genitalium structura non parum exercuit, *l. c. obs. 2. p. 4.* hac de re ita pronunciat: Profiteor igitur palam, plurima me cadavera fœminina, eaque variæ valde ætatis, incidisse atque intento perlustravisse animo & oculo, neque tamen unquam in cavo uteri vidisse aliquid, quod ulla omnino specie ovarium verum referret. Quare tandem p. 7. concludit, ovarium fictum Nabothianum fuisse modo hydatidum inter rugas valvulosas os uteri internum obsidentes natarum congeriem.

D Hydati-

Hydatides autem hujusmodi, ut in omni morbo lento partes quascunque occupant, ita viscera præprimis infestare interiora observantur frequentissime. Ego vero censeo, hydatides esse extremitates vasorum sangviferorum, quæ priorem suam mutaverunt naturam, atque in vitiosam degenerarunt fabricam.

§. XXV. Ovarii Nabothiani considerationem excipiat breve tunicarum, fœtum humanum in utero ambientium, atque funiculi umbilicalis examen. Satis enim notum est, quanta ad hunc usque diem inter Cl. Anatomicos atque Physiologos de hisce partibus vigeat disceptatio, dum scilicet plurimi duabus saltem tunicis, chorio nempe atque amnio, fœtum humanum in ergastulo uterino includi, nullam vero allantoidem, inter tunicas dictas mediam, atque tertiam constituentem, nec urachum pervium in funiculo umbilicali adesse perhibent. Alii contra, è quorum numero quam maxime NEEDHAM, GRAAFIVS, BIDLOO, MVNNICKS aliique, contrarium adserunt, partim, ut putant, experientia propria, partim hoc potissimum argumento permoti, quod inter tunicas fœtuum quorundam brutorum, ut vaccarum & ovium cumprimis, tunica quædam farcimini maximo similis, & ideo Græce ἀλλαντοειδὴς nominata, sit reperibilis, quæ urinam fœtus per urachum è vesica excipiat, & ad partus usque tempus asservet, cumque per consequens fœtui humano eadem urinam excernendi incumbat necessitas, quæ brutorum fœtibus, adesse etiam debeat tunica urinaria, ceu liquoris obscœni receptaculum, cum uracho pervio. Antequam autem mentem nostram clarius de hujus tunicæ existentia vel adserenda vel neganda exponamus, expromamus prius observationes quasdam circa dictas partes institutas. Perbene nempe recordatur D. Præses, quod hic loci in Theatro Ana-

natomico diversis temporibus duo cadavera fœminina gravida, fato interempta, à *Magnifico Anatomiæ Professore* DN. D. SLEVOGTIO fuerint incisa, & se t. t. medicinæ alumno, aliisque quamplurimis commilitonibus præsentibus à Cl. Professore, inter examen tunicarum fœtus, maxima cum sedulitate tunicæ urinariæ facta fuerit inquisitio, ast nulla talis tunica inter chorion & amnion media, fœtum undiquaque cingens, urinamque asservans, inveniri & demonstrari potuit. Absolute etiam necessarium esset, si inter secundinas humanas daretur allantois, ut urachus in funiculo umbilicali humano pervius esset, ceu qui urinam illuc è vesica fœtus deportare deberet. Verum duplici experientia propria compertum habemus, eum in uno subjecto statim circa fundum vesicæ penitus occlusum, in altero vero vix ad digiti minoris transversi latitudinem à vesicæ fundo pervium fuisse. Posterius phænomenon licuit nobis observare d. 6. Novembris anni 1718. proxime elapsi in fœtu masculo, è sartoris uxore laboriosissima operatione instrumentis extracto; prius vero ante aliquot annos in dissectione uxoris civis cujusdam hic loci in partu extinctæ, ejusdemque fœtus, in utero non minus vita privati; simul aliquot medicinæ studiosis spectaculum spectantibus. Injecimus quippe tubulo flatum in cavum vesicæ apertum, sphinctere interea accurate compresso, unde vesica quidem egregie fuit distenta, nullo modo vero urachus: cum tamen in vesicas foetuum vaccinorum propulsus flatus promptissime ex iisdem in urachos, & ex his in sibi continuatas allantoides progrediatur, easdemque propulsione continuata mirum quantum expandat. Nihilominus tamen nondum, nisi pluribus factis experimentis, tunicæ urinariæ & urachi pervii circa foetum humanum existentiam prorsus negamus; nec audemus cum RIOLANO, VESLINGIO, RUYSCHIO, aliis-

que pro infallibili adſerere, quod urina in foetus veſica usque ad partus tempus aſſervetur. Licet enim eandem in duobus dictis ſubjectis, reſpectu proportionis in adultorum corporibus, utique majorem cum dictis Autoribus deprehenderimus, attamen urinæ copia ibidem collecta non adeo inſignis fuit, ut inde concludere potuerimus, fuiſſe ipſius integram molem, formationis tempore congeſtam. Neque arridet nobis cum DRELINCVRTIO ſtatuere, quod foetus in amnii liquorem mingat, eumque deinde ore reſorbeat. Sed potius hæc talia cum *meritiſſimo & ornatiſſimo Profeſſore* BERGERO in medio rerum nondum ſatis exploratarum relinquimus. Quam maximam vero penſitationem circa hoc negotium meretur perelegans obſervatio *Excell.* SLEVOGTII, qua conſtat, in puero bimo & in parturiente urinam ex umbilico proſiliiſſe à ſe viſam, cum in illo per urethram à calculo obſtructam, & in hac à fœtu in utero compreſſam, exitum non invenerit, ſicuti recenſet *Diſſertatione de incontinentia urinæ* p. 7. Præbet hæc obſervatio occaſionem cogitandi de uracho olim pervio, & quod natura ſui conſervationi intenta viam priſtinam repetierit. Sed reſervabimus tunicarum fœtum ambientium, & ex his maxime urinariæ, nec non urachi examen ulterius alii, & quidem commodiori, occaſioni.

§. XXVI. Finem diſſertationi noſtræ imponat obſervatio de interni uteri oris, ejusdemque corporis maximam partem in partu prolapſu. Die nempe 31. Octobris anno 1716. vocabamur ad textoris uxorem, triginta annos natam, ut fœtum mortuum extraheremus. Accedentibus nobis obſtetrix & adſtantes mulierculæ attonitæ ſtatim exponebant: Fœminam maximo uteri prolapſu laborare & uterum gravidum magnam partem extra cunnū prominere. (Uteri vero prolapſu jam olim virgo affecta fuit.) Adſpicientes ſumme monſtroſum ſpectaculum, ſaccū membraneo-carnoſum diſtentum referens, obſtu-

ſtupuimus; fœtus ſitum vero inquirentibus legitimus idem occurrit, capite orificium uteri verſus ſpectante facieque prona; nihilominus obſtetrix eidem exitum parare nequivit, cum puerpera conſtrictione muſculorum abdominis parum vel nihil ad fœtus expreſſionem conferre potuerit. Capitis igitur cutim cerebrique involucra inter laxius cohærentia bregmatis oſſa non æque difficili negotio ſolvimus, unde mollis cerebri ſubſtantia effluxit, quo facto caput forcipe firmiter apprehendimus, ſicque, prout par erat, modice trahendo integer ſubſequebatur fœtus. Inter operandum tum ipſi altera manu, tum obſtetrix, uterum prolapſum ejusdemque os retinuimus: idipſum enim tanquam neceſſarium ratio dictitabat, ne ſcilicet uterus vel longius extraheretur, vel periculoſa ipſius inverſio ſuccederet, quippe ad quam eo tempore pronum eſſe *Excell. pariter Anatomicus atque Chirurgus* RVYSCHIVS, *obſerv. Anatomico-Chirurg. centur. obſerv. 25. p. 32.* ſequentibus verbis docet: In hoc ſtatu foetus adhuc viventis exitum naturæ committendum eſſe, exiſtimo, & os uteri utraque retinendum. Denato vero foetu totum negotium in eo conſiſtit, ut una manu, quantum poſſibile eſt, extrahatur, & altera os retineatur, ne ſimul cum foetu prolabatur, & invertatur uterus, eo tempore ad inverſionem pronus. Addendum vero huic præcepto putamus, quod obſtetrix præter uteri retentionem, foetus adhuc viventis quoque egreſſum digitis & manibus ſuis omni modo, provide tamen, promovere teneatur, cum tali in caſu puerpera parum, vel nihil, cohibitione ſpiritus ad fœtus excluſionem conferre poſſit, nec tuto quoque debeat. Hoc enim ſi præſtare potuiſſet noſtra, propriis viribus foetum, legitime conſtitutum, atque minorem paulo, enixa eſſet. Pereundum tamen puerperæ noſtræ tandem fuit, licet uterus poſt partum convenienter & blande eſſet repoſitus: febris enim ſuperveniens ipſam, omnibus præſidiis irritis, die 11. Nov. extinxit. Sed hæc jam pro inſtituto noſtro ſufficiant. Deo autem T. O. M. immortales agimus gratias pro præſtito nobis auxilio.

FINIS.

Du stellst / Geehrter Freund / der gantzen Welt ans Licht /
Was Dein besond'rer Fleiß ihm längst hat ausersehen / (verspricht /
Wovon dein Vaterland sich viele Frucht
Ich aber laß es itzt bey diesem Wunsch bestehen /
Es segne der Höchste dein stetes Beginnen /
Biß daß du erreichest die himmlischen Zinnen.

Mit diesen wenigen wollte seine gebührende
Gratulation ablegen Dessen ergebenster
P. J. ELARDI, Golno-Pom.

MEns hominum errorum genetrix rimatur & hæret,
Num *cuncta ex ovo*, sive aliunde sient?
TE natum ex cerebro, JVVENIS PRAECLARE! Minervæ,
Ausibus eximiis asseris Ipse TVIS.

Hisce Præ-Nobilissimo atque Doctissimo Domino Respondenti de edito specimine gratulatur
SERVATIVS SCHAD,
de Mittel-Bibrac. Ulm.

CVM dederis specimen doctrinæ insignis & artis;
Gratulor & cœptis annuat opto Deus.

Hæcce Prænobilissimo atque Doctissimo Domino Respondenti gratulab. adjecit
JOAN. THEOPH. BONZIVS,
LL. Cult. Ulma-Svevus.

Quanta

QVanta ſit ingenii *Tibi* vis oſtendis, *Amice*,
Dum ſolide inquiris, quæ ſit ratio *generandi*
Hinc lætabuntur, qui Te *genuere parentes*
Et merito *Patriæ ſpes exoptabilis* audis,
Denique Muſarum *Mater Salana* decorem
Inde ſibi capiet, *talem generaſſe peritum*
Artis ſanandi Gnatum virtute cluentem,
Lætos ergo Tuis ſucceſſus apprecor *auſis*,
Utque Tuo cedant mox præmia digna *labori*.

Paucis hiſce clariſſimo ac eruditiſſimo Domino Reſpondenti *de egregio ſpecimine gratulari, ſuamque amicitiam conteſtari voluit*

J. V. Hildebrand. V. S. L. C.

NEſcit iners laudes quas dicat carmine Muſa,
Cum *Tuus* haud una floreat arte vigor.
Abdita mox animo naturæ clauſtra ſagaci
Quæris, & ipſius viſcera mira vides.
Mox numeras hominum triſtes in corpore nævos,
Quorum *Te* nec fons neve medela latet.
Ruptaque nunc herbæ tellure cacumina tollis,
Et vim Paeoniam providus inde capis.

Nunc

Nunc juvat intortis ſolviſſe cadavera vinclis;
Et ſic in minimis Numina Magna vides!
Inſolitas rerum cauſſas & ſtamina poſcis,
Nec ſine fonte *Tibi* mundus uterque placet.
Hinc quid; quod magno dicas conamine, miror,
Ortus quis noſtri fonsque modusque ſiet?
Sic operâ quivis è matre in luminis auras
Miranda factus prodit, agitque diem.
Sed *Tibi* natales ſimiles patet eſſe Minervæ,
Quæ Jove nata dea eſt, Pallade *Tu*que ſatus.
Quî nunc abjectos poſſes depromere fœtus,
Cum dotes hæ ſint, HENNENHOFERE! *Tibi.*
Plauſibus hinc meritis auſus probat, atque ſacratas
Mox frondes Nato mittet Hygea ſuo.
Et dum civiles artem convertis in uſus,
Veſpillo flebit, triſtiaque æra movens.

Sic gratulabundus ominatur

Jacob. Frideric. Baur.
LL. Stud. Ulm.

